

Raport diagnostic sectorial:

Patrimoniu construit, patrimoniu imaterial și memorie culturală

Diagnostic, poziționare și recomandări strategice pe baza consultării de specialist.

Notă metodologică

Prezentul raport sintetizează consultarea de specialist realizată pentru fundamentarea **Strategiei Culturale a Municipiului București 2027–2036**, domeniul *patrimoniu construit, patrimoniu imaterial și memorie culturală*. Sursa este (1) interviul semi-structurat realizat online pe 17 iulie 2026 (durată: 1h37) cu **Ana Rubeli**, fondatoare a asociației culturale „Aici a stat” și autoare a volumului „În mahalale de patrimoniu”, doctorandă cu o cercetare dedicată multiplicatorului cultural, social și afectiv al patrimoniului, (2) chestionarul preliminar completat de specialistă, care include evaluarea comparativă a priorităților *Strategiei Culturale a Bucureștiului 2016–2026*.

Interviul a urmat ghidul în cinci blocuri tematice utilizat pentru toate cele 12 domenii consultate, asigurând comparabilitatea. Afirmările din raport reflectă perspectiva specialistei consultate; acolo unde există surse documentare, acestea sunt indicate.

Raportul a fost transmis către specialist pentru completare și validare.

1. Diagnoza sectorului

1.1. Stare generală: un sector în creștere, susținut de inițiative recente de popularizare

Din perspectiva specialistei, sectorul este în creștere, în principal datorită atenției publice tot mai mari căpătate în ultimii 6 ani (în special după pandemie, atunci când românii au călătorit mai mult în propria țară, când a devenit popular conceptul de “staycation” sau “turist în orașul meu”). Doi factori sunt indicați ca determinanți: **masterul de Patrimoniu și Resurse Culturale** al Universității din București (înființat în 2019, cu interes constant din partea studenților), care acoperă componenta de

educație, și inițiativa „[Cronicari Digitali](#)” a agenției de PR & Marketing Zaga Brand, care a generat peste un milion de postări și relatări despre patrimoniu într-un singur an, sub hashtagul #cronicaridigitali. Consecința este că termenul „patrimoniu” a intrat în vocabularul curent al bucureștenilor — o precondiție, în opinia specialistei, pentru protejarea lui („nu poți salva ceea ce nu cunoști”). Propria inițiativă, platforma „Aici a stat”, este citată ca exemplu de construire a valorii afective a patrimoniului.

Specialista folosește un cadru de evaluare în trei tipuri de valoare — istorică, estetică și memorial-simbolică — pe baza cărora o clădire este încadrată în lista monumentelor istorice (categoria A sau B). Dincolo de această încadrare oficială, patrimoniul este definit în sens larg ca **orice element, obiect, tradiție sau clădire cărora le este conferită valoare, la nivel individual sau colectiv**. În ciuda creșterii vizibilității, sectorul se confruntă cu o neglijență accentuată în ultima perioadă, cauzată de statutul juridic incert al multor clădiri și de insuficiența fondurilor dedicate restaurării.

1.2. Puncte forte și vulnerabilități ale Bucureștiului

Puncte forte identificate de specialistă:

- **Eclectismul arhitectural** — diversitate de stiluri (neoromânesc, bauhaus/modernist, realist-socialist) vizibile adesea pe aceeași stradă, atât în centru, cât și la periferie (relevantă pentru pasionații de brutalism și de istoria recentă a orașului).
- **Rețeaua stradală organică**, puțin sistematizată de la planul Borroczyn (1852) — considerată un potențial încă neexploatat.
- **Dâmbovița și Parcul Văcărești** — combinația dintre patrimoniul natural și cel construit, insuficient valorificată.
- **Inițiativele de micro-comunitate** din cartiere precum Drumul Taberei, Cișmigiu, Kiseleff sau Icoanei, care colaborează activ cu autoritățile locale.
- **Populația tânără**, susținută de rețeaua universitară a orașului, comparativ cu alte zone rurale sau orașe îmbătrânite demografic.
- **Patrimoniul feroviar, liniile de tramvai** — potențial neexploatat, cu exemplul liniei istorice de tramvai nr. 5 de pe Moșilor, pe [modelul Lisabonei](#).

Vulnerabilități structurale:

- **Riscul seismic** — descris de specialistă nu ca o probabilitate, ci ca o certitudine; clădirile multietajate ridicate rapid în perioada interbelică nu au fost expertizate,

iar solul este mlăștinos și nisipos în multe zone, ca urmare a vechilor afluenți ai Dâmboviței.

- **Populația tranzitorie** — statutul de capitală atrage locuitori fără atașament față de oraș, ceea ce afectează grija față de patrimoniu.
- **Fragmentarea socială** moștenită din perioada comunistă, când mutarea forțată a forței de muncă spre fabrici a generat un amestec de categorii sociale cu tensiuni persistente.
- **Infrastructura de circulație neadaptată patrimoniului** — presiunea de a aduce mai mult trafic auto în centru fragilizează în continuare clădirile istorice.
- **Deficitul de restaurare** — Bucureștiul deține cel mai mare fond documentat de patrimoniu art deco din Europa, extrem de fragil din punct de vedere seismic.
- Capitala pierde foarte multe clădiri, interioare, grădini, porți, firme comerciale, ateliere, case modeste sau ansambluri urbane care au valoare pentru identitatea unui cartier, dar nu sunt protejate prin niciun mecanism. Aplicarea regulamentului Zonelor construite protejate (Zcp) nu se face sistematic.
- **Lipsa spațiilor verzi, a piațetelor și a traversărilor pietonale**, comparativ cu Paris, Roma sau Viena, dar și comparativ cu Iași sau Timișoara. Ex. [București](#) are sub 10 mp de spațiu verde / locuitor versus 22 mp / locuitor în [Iași](#) sau 23 mp / locuitor în [Timișoara](#). Relația dintre patrimoniul construit și patrimoniul natural (spațiile verzi) este esențială pentru aprecierea și valorificarea patrimoniului.

1.3. Public

Diagnostic bazat pe aprox. 50 de evenimente organizate de „Aici a stat”, publicul-nucleu are o vârstă medie de 35–45 de ani, venituri peste medie și este majoritar feminin — circa 80% dintre cei aproximativ 80.000 de urmăritori pe rețelele sociale, dar cu un raport mai echilibrat (aproximativ 60% femei / 40% bărbați) la evenimentele fizice. Este un public cu un vocabular deja sedimentat despre patrimoniu, cu posesori sau aspiranți posesori de clădiri de patrimoniu, plus un segment de persoane în vârstă activ interesate. Interesul din partea tinerilor și a categoriilor vulnerabile este în creștere, deși nu este încă dominant.

Principalele bariere de acces identificate sunt de **percepție** — patrimoniul nu este încă parte din definiția curentă a „lifestyle-ului” bucureștean, orientat spre consum — și de **preț**, menționat atât la bilete de evenimente de calitate (ex. *Festivalul Enescu*), cât și la produse culturale conexe (creșterea TVA la carte este dată ca exemplu concret).

1.4. Finanțare și actori-cheie

Fondurile private domină finanțarea patrimoniului cultural, prin canale de CSR, deși patrimoniul rămâne slab reprezentat ca prioritate strategică la nivel național— doar câteva companii au o direcție declarată pe zona culturală, cu atât mai puțin pe patrimoniu (spre deosebire de patrimoniul natural, care atrage fonduri private mai substanțiale). Din zona publică, sunt menționate ca esențiale finanțările primăriei și ale sectoarelor, ARCUB - Arte și Evenimente Urbane, AFCN - Administrația Fondului Cultural Național, Ministerul Culturii (inclusiv finanțarea anuală legată de Ziua Culturii Naționale, 15 ianuarie) și granturile mai mici, dar vitale, ale ICR - Institutul Cultural Român. Veniturile proprii din bilete rămân importante, dar insuficiente pentru proiecte de restaurare de amploare.

Fondurile europene și norvegiene sunt considerate soluția reală pentru finanțarea restaurării. Există și mecanisme dedicate — *timbrul monumentelor istorice* (Institutul Național al Patrimoniului) — prin care 2% din prețul biletului unui eveniment desfășurat în zonă protejată sau de patrimoniu se direcționează către un fond de restaurare și *timbrul arhitecturii* (Ordinul Arhitecților din România); specialistă consideră mecanismul INP insuficient monitorizat și cu potențial mult mai mare.

Relația dintre sectorul public și cel independent este descrisă ca fiind simultan de cooperare și de concurență: instituțiile publice și operatorii independenți accesează adesea aceleași fonduri, generând o „canibalizare” pe care specialistă o leagă de [discuțiile recente despre AFCN](#) - Administrația Fondului Cultural Național. La nivel individual, relația proprie cu instituțiile publice este descrisă drept bună — parteneriate media, acces gratuit sau la costuri reduse la anumite spații publice de patrimoniu.

1.5. Evenimente reprezentative

Pentru specialiști: sesiuni și conferințe științifice (ex. cele organizate de Muzeul Municipiului București la Casa Filipescu-Cesianu), conferințe de marketing cultural, evenimente universitare (Universitatea de Istorie din București), masterclass-urile *Festivalului Enescu*. Pentru publicul larg: festivaluri și evenimente stradale — *Străzi deschise* și *Spotlight* ale ARCUB - Arte și Evenimente Urbane (specialista notează că *Spotlight* nu ține neapărat, în opinia sa, de patrimoniu propriu-zis, deși este aplicat frecvent pe clădiri istorice), *Festivalul Silvia Șerbescu*. Evenimentele cele mai reușite sunt, în general, cele care combină cele două tipuri de public.

2. Mobilitate și poziționare internațională

Scena culturală bucureșteană este descrisă ca având un decalaj istoric de câteva decenii față de vestul Europei în privința modurilor de prezentare a evenimentelor, deși instituțiile bine conectate internațional reușesc să atragă și flux din străinătate.

Specific patrimoniului construit, **Bucureștiul deține cel mai mare fond documentat de patrimoniu art deco din Europa**, dar acest atu este contrabalansat de **fragilitatea seismică ridicată** și de un **ritm de restaurare slab**. Comparativ cu Paris, Roma sau Viena, orașul rămâne în urmă la infrastructura pietonală, piațete și spații verzi de proximitate — o vulnerabilitate legată direct de patrimoniul construit, dat fiind că traficul intens accelerează degradarea clădirilor istorice.

În privința brandului internațional, specialistul consideră că **patrimoniul nu figurează încă drept un pilon clar articulat în strategia de brand a orașului. Problema de fond identificată este lipsa de atașament afectiv a localnicilor față de oraș, care precedă și condiționează orice strategie de atragere a turismului** — atât intern, cât și internațional. Un diferențiator autentic propus este mixul stilistic dintre Vechiul Regat (cu influențe otomane) și Transilvania/Banat (cu influențe habsburgice), un contrast pe care niciun alt oraș românesc nu îl oferă în aceeași măsură.

3. Lipsuri și direcții strategice

3.1. Lipsa principală: capacitatea de restaurare

Restaurarea este identificată drept lipsa centrală a sectorului — o clădire restaurată devine, potrivit specialistei, un pol de atracție aproape garantat (exemple: Mița Biciclista, muzeele Pallady și Zambaccian, redeschise după restaurare). Cauzele principale identificate sunt:

- **Statutul juridic incert al proprietăților** — o retrocedare postdecembristă deficitară a lăsat multe clădiri cu regim de proprietate fragmentat între moștenitori (inclusiv aflați în străinătate), blocând orice inițiativă de restaurare. Specialistul recomandă consultarea altor foste capitale ale blocului estic (Cehia, Polonia), care s-au confruntat cu naționalizări similare.
- **Durata excesivă a procesului de autorizare** — trei până la patru ani, cu avize succesive de la Institutul Național al Patrimoniului, Ministerul Culturii și Unitatea de Management a Patrimoniului. Specialistul propune digitalizarea și simplificarea

procesului, inclusiv un instrument asistat de AI care să ghideze solicitanții printr-un „arbore decizional”.

- **Constrângeri fizice de infrastructură** — accesul dificil al utilajelor și materialelor de construcție în zonele istorice dense, cu clădiri la calcan pe străzi înguste.

Dacă ar putea rezolva o singură problemă structurală, specialistul ar alege **flexibilizarea cadrului legislativ**, însoțită de **monitorizarea aplicării lui** — un cadru mai flexibil, spune ea, ar încuraja proprietarii să solicite autorizații în loc să acționeze „la limita legalității sau improvizat”. În plus, transformarea autorităților locale în factor consultativ într-o primă fază a intenției de restaurare (nu factor punitiv) ar stimula interesul cetățenilor care dețin clădiri de patrimoniu/ monument istoric să își exprime intenția de a le restaura și de a face demersuri în acest sens.

3.2. Arbitraj bugetar (+20% / -20%)

La o creștere de 20% a bugetului cultural, specialistul ar direcționa prioritar fondurile către restaurare sau punere în siguranță (conservare preventivă), cu *Muzeul Municipiului București* ca prim reper — considerat un punct de orientare esențial pentru orice vizitator, local sau străin, al cărui proiect de restaurare este deja în curs. La o scădere de 20%, ar proteja cu prioritate **evenimentele culturale găzduite în clădiri de patrimoniu**, pentru a menține vizibilitatea și vitalitatea comunităților formate în jurul lor și un mecanism de restaurare/ conservare care asigură cointeresarea cetățenilor.

3.3. Guvernanță și mecanisme de sprijin

Specialista respinge explicit ideea unor comitete birocratice suplimentare, în favoarea unor structuri de facilitare și sprijin. Recomandările sale concrete:

- **Un „comitet de valorificare a patrimoniului”** — un for de sprijin pentru operatorii culturali, nu un mecanism de control suplimentar.
- **Consortiu Municipal pentru Formarea în Meserii ale Patrimoniului** — coordonat de PMB - Primăria Municipiului București, reunind Inspectoratul Școlar al Municipiului București, licee tehnologice (Mihai Bravu, Ioan N. Socolescu, Constantin Brâncuși, Anghel Saligny etc.), Institutul Național al Patrimoniului, Ordinul Arhitecților din România, companii municipale și administrațiile de sector, precum și firme private de restaurare, pe un model de învățământ dual.

**fundamentare mai jos*

- **Un „helpline” al patrimoniului** — un instrument online, care poate fi susținut de AI ca prim filtru, prin care proprietarii pot încărca fotografii și întrebări despre clădirile lor și pot fi îndrumați către „custozi ai patrimoniului” care vizitează terenul, oferă consiliere și monitorizează procesul, cu rol de sprijin, nu de sancționare.
- **Un studiu sociologic asupra percepției și nevoilor publicului larg** în raport cu patrimoniul, pentru a evita ca deciziile de politică publică să fie luate exclusiv din perspectiva specialiștilor.
- Elaborarea unui Registru municipal al patrimoniului valoros, interoperabil GIS și actualizat anual, care să includă:
 - monumente clasate și clădiri din zone construite protejate;
 - patrimoniu industrial;
 - patrimoniu modernist și postbelic;
 - grădini;
 - interioare valoroase;
 - elemente de patrimoniu vulnerabile sau amenințate.

Acest Registru ar putea identifica “spațiile de patrimoniu active” în care artiști independenți, ONG-uri și comunități pot programa activități.

- Crearea unui **Protocol municipal pentru salvarea patrimoniului înainte și după dezastru**: inventar de prioritate, documentare 3D, proceduri pentru recuperarea fragmentelor arhitecturale, depozitare de urgență, echipe de intervenție și cooperare între AMCCRS - Administrația Municipală pentru Consolidarea Clădirilor cu Risc Seismic, INP - Institutul Național al Patrimoniului, ISU - Inspectoratul General pentru Situații de Urgență, muzee, arhitecți și restauratori.
- Impulsionarea educației alternative legate de patrimoniu, cooperând cu asociații precum De-arhitectura. Un exemplu de proiect ar putea urmări obiectivul ca fiecare copil bucureștean să își cunoască patrimoniul propriului cartier prin:
 - tururi ghidate;
 - valorificarea unei clădiri de patrimoniu de către școli (acolo unde este posibil);
 - materiale pedagogice;
 - întâlniri cu restauratori și meșteșugari;
 - proiecte de istorie orală cu bunicii;
 - vizite în șantiere de restaurare (acolo unde este posibil).

Cu privire la leadership-ul de conținut și curatoriat în raport de sectorul public-privat, poziția specialistei este clară: acesta ar trebui să rămână la stat, **pentru a evita ca logica de profit specifică operatorilor privați să intre în conflict cu valorile fundamentale ale patrimoniului.**

***criza formării profesionale** în meseriile patrimoniului: dacă în 2016 existau peste 21 de programe de formare profesională dedicate, astăzi ar mai fi aproximativ cinci. Datele suplimentare furnizate arată că, pentru anul școlar 2025–2026, București oferă circa 374 de locuri în calificări direct relevante pentru întreținerea și reabilitarea fondului construit (construcții, desen tehnic, instalații, prelucrarea lemnului, tâmplărie, dulgherie, finisaje, structuri metalice) și circa 144 de locuri în domenii complementare (instalații electrice, horticultură), dar doar 146 de locuri sunt oferite prin programe duale sau profesionale orientate spre meserii de execuție, iar niciuna dintre calificări nu include explicit o specializare în conservarea sau restaurarea patrimoniului construit. Recomandarea specialistei este aplicarea unui sistem de învățământ dual dedicat, după modelul parteneriatului STB - Societatea de Transport București — Liceul Tehnologic „Nikola Tesla” (practică plătită, asigurare medicală, masă asigurată, angajare directă), pentru meserii precum tinichigiu, vopsitor, tâmplar, sudor, lăcătuș sau confecții textile de restaurare. Menționează totodată inițiative punctuale în curs: un ghid de restaurare corectă pentru clădirile din zone protejate (neclasate ca monument istoric), aflat în lucru la arhitecta Eliza Yokina, și o „hartă a meșteșugarilor” de patrimoniu, inițiată de o asociație de breaslă (Ambulanța pentru Monumente).

4. Perspectiva 2036 și teme transversale

4.1. Direcție strategică și schimbări inevitabile/dezirabile

Direcția propusă pentru următorul deceniu este deschiderea patrimoniului către un public și către operatori culturali cât mai diverși — clădirile de patrimoniu nu trebuie să rămână „doar patru pereți de admirat”, ci să genereze ceea ce specialistă numește **un multiplicator cultural, social și afectiv**, prin conectarea lor la evenimente și utilizări active.

Ca schimbare inevitabilă, specialistă menționează creșterea probabilității unui cutremur major pe măsură ce trece timpul, alături de îmbătrânirea și fragilizarea continuă a fondului construit, precum și pierderea unor straturi arheologice de tip „palimpsest” (descoperite, de exemplu, la restaurarea Universității din București sau la săpăturile din zona Unirii), din cauza lipsei de specialiști și de fonduri pentru

conservarea lor după excavare (multe situri fiind reacoperite, în lipsa altor soluții, pentru a preveni degradarea la contactul cu aerul).

Ca schimbare dezirabilă, menționează creșterea fondurilor naționale și europene disponibile pentru patrimoniu, pilon considerat astăzi bine definit la nivel european.

4.2. Inteligența artificială în domeniu

Utilizarea actuală este descrisă în registru mixt. Pe partea negativă, circulă online randări AI nerealiste sau dubitabile ale unor proiecte de restaurare. Pe partea pozitivă, AI este util pentru colorizarea fotografiilor de arhivă și, potențial, pentru descifrarea unor elemente de arhivă greu lizibile (semnături, detalii de fațadă) — utilitate încă limitată de gradul redus de digitalizare a arhivelor — precum și pentru redactarea de texte curatoriale, care necesită însă filtrare umană.

Un risc important semnalat este utilizarea patrimoniului și a arhitecturii ca instrument de manipulare și propagandă — un fenomen istoric recurent (ex. dezbaterile privind stilul „neoromânesc”), amplificat astăzi de capacitatea AI de a genera rapid imagini romanțate ale trecutului, capabile să atragă audiențe mari și, ulterior, să fie asociate unor mesaje politice.

Recomandarea specialistei pentru rolul orașului nu este cenzura sau blocarea conținutului fals, ci construirea propriei expertize și prezența activă, experimentală, în acest spațiu — concurând cu conținut corect și atractiv, mai degrabă decât recurgând la moderare de sus în jos.

4.3. Teme transversale prioritare

Din lista temelor transversale propuse, specialistul a indicat drept prioritare pentru domeniul patrimoniului:

- **Sprijin pentru artiști independenți** — clădirile de patrimoniu pot funcționa ca spații de lucru și scenă pentru actul artistic; exemplul dat este Casa Carol 53, o clădire semiabandonată reabilitată și reintrodusă în circuitul cultural (*Noaptea Galeriilor*, *Noaptea Muzeelor*, concerte, galerie de artă, vânzare de obiecte create de artiști locali).
- **Educație culturală și formarea publicului** — clădirile de patrimoniu ca material didactic viu, ilustrat prin tururi tematice pentru copii și adulți organizate în jurul unei singure clădiri, explicând elemente arhitecturale, simbolistică și regimuri istorice succesive.

- **Diversitate și incluziune** — numeroase clădiri de patrimoniu sunt locuite astăzi de comunități marginalizate cultural și economic sau de familii muncitorești strămutate după naționalizare; strategia ar trebui să integreze aceste comunități, nu să le marginalizeze, în ciuda complicațiilor legate de statutul juridic incert al ocupării (inclusiv situații de ocupare informală).

Specialista leagă și tema sustenabilității de mediu de domeniul patrimoniului: o clădire restaurată are, în opinia sa, o **amprentă de carbon net superioară unei construcții noi**, iar materialele tradiționale (cărămidă, lemn) sunt considerate mai sustenabile decât cele contemporane (ex. rășini epoxidice, beton).

Concept transversal: „heritage first” ar putea funcționa pentru investițiile municipale în zone istorice: orice proiect de mobilitate, infrastructură, regenerare urbană sau amenajare a spațiului public care afectează o zonă construită protejată trebuie evaluat și prin prisma impactului asupra patrimoniului și peisajului cultural.

4.4. Indicatori de monitorizare propuși (orizont 5 ani)

Indicatori cantitativi:

- Valoarea financiară a investiției în patrimoniu, pe trei dimensiuni: restaurare, punere în siguranță (măsuri temporare de protecție) și valorificare.
- Numărul locurilor de muncă generate, atât în timpul lucrărilor de restaurare, cât și după finalizarea lor.
- Numărul operatorilor comerciali implicați în valorificarea patrimoniului (birouri de arhitectură, firme de construcții, ateliere, firme de instalații).
- Numărul evenimentelor organizate direct sau indirect în relație cu obiective de patrimoniu.
- Numărul beneficiarilor direcți afectați/impactați.
- Min. 20 clădiri de patrimoniu puse în siguranță/restaurate;
- Min. 30 clădiri (publice sau private) reintegrate în circuit cultural;
- 1000 elevi/an participanți la programe de patrimoniu;
- 100 istorii orale/documente digitizate;
- Toate monumentele și zonele protejate integrate într-un GIS municipal actualizat;
- creșterea procentului de bucureșteni până la 40% care declară că patrimoniul contribuie la sentimentul lor de apartenență la oraș.

Indicatori calitativi:

- Impactul afectiv și psihologic asupra comunității (sentiment de apartenență, stare de bine), măsurabil prin interviuri și chestionare.
- Frecventarea pietonală a zonei din jurul unei clădiri restaurate, ca indicator indirect al atractivității.

Ca reper metodologic, specialistă menționează raportul [„Heritage Counts” al Europa Nostra](#), realizat o singură dată, în 2015, și neactualizat de atunci — o observație pe care o extinde și asupra listei monumentelor istorice, neactualizată din 2015 și încă incluzând clădiri care între timp au fost demolate.

5. Concluzii

Diagnoza specialistei conturează un sector în creștere de vizibilitate publică, dar care rămâne structural fragil:

- riscul seismic,
- statutul juridic incert al proprietăților
- și un proces de autorizare de trei-patru ani limitează sever capacitatea de restaurare,
- în timp ce colapsul formării profesionale în meseriile patrimoniului (de la peste 21 de programe dedicate în 2016 la aproximativ cinci astăzi, fără nicio specializare explicită în conservare-restaurare) amenință să transforme deficitul de finanțare într-un deficit de forță de muncă calificată pe termen mediu.

Recomandările cu cel mai mare potențial de impact converg spre trei direcții: **simplificarea și digitalizarea cadrului de autorizare**, însoțită de monitorizarea reală a aplicării lui; **reconstrucția lanțului de meserii al restaurării** printr-un consorțiu municipal de formare duală; și o **guvernanță orientată spre facilitare, nu spre control suplimentar** — de exemplu un „helpline” al patrimoniului și un comitet de valorificare, mai degrabă decât noi structuri birocratice. Specialistă insistă, de asemenea, asupra rolului patrimoniului ca **multiplator social și afectiv, nu doar ca activ static** — o direcție care leagă direct domeniul de **sprijinul pentru artiștii independenți, de educația culturală și de incluziunea comunităților** care locuiesc astăzi în clădiri de patrimoniu. Pentru asta, Inventarierea patrimoniului dincolo de Lista Monumentelor Istorice este esențială.

În fine, poziționarea internațională a Bucureștiului rămâne condiționată, în opinia specialistei, de o problemă anterioară oricărei strategii de branding: atașamentul afectiv insuficient al bucureștenilor față de propriul oraș. Fără această fundație, nici investiția în restaurare, nici strategiile de promovare turistică nu își pot atinge potențialul deplin.

Acest aspect ar putea fi abordat prin recuperarea poveștilor asociate locurilor: personalități, comunități dispărute, meșteșuguri, istorii de cartier, muzică, gastronomie, toponimie, memorie industrială, memoria comunismului, memoria comunităților armenesti, evreiesti, grecești. Un proiect precum *Arhiva oamenilor Bucureștilor* s-ar putea axa pe colectare de istorii orale, fotografii de familie, documente, filmări/interviuri audio conectate cu locurile orașului.